



Sygn. akt IV KK 67/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Marek Motuk

w sprawie **K. A. Z.**

skazanego z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 6 lipca 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku Sądu Rejonowego w B.

z dnia 3 marca 2020 r., sygn. akt III K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w B..**

UZASADNIENIE

K. A. Z. wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z 3 marca 2020 r., sygn. akt III K [...], został uznany winnym popełnienia:

- trzech czynów wyczerpujących znamiona art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i art. 91 § 1 k.k., za co została mu wymierzona kara 3 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I);

- trzech czynów wyczerpujących znamiona art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 5 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zb. z art. 276 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za co została mu wymierzona kara 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II).

Na podstawie art. 91 § 2 k.k. orzeczono wobec oskarżonego karę łączną 4 lat pozbawienia wolności (pkt III), zaś na podstawie art. 46 § 1 k.k., obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwami w wysokości i na rzecz wskazanych w wyroku pokrzywdzonych (pkt IV). Na poczet orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt VI), a także rozstrzygnięto w przedmiocie kosztów sądowych (pkt. VII i VIII).

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się z dniem 11 marca 2020 r. (k. 843).

Kasację od tego wyroku wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, który zaskarżył to orzeczenie w całości na korzyść K. A. Z., podnosząc zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na jego treść wyroku naruszenia prawa procesowego, to jest art. 387 § 2 k.p.k., polegającego na uznaniu, że istnieją podstawy do uwzględnienia wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu kary bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, pomimo że dokumenty zgromadzone w aktach sprawy powinny doprowadzić Sąd do powzięcia wątpliwości w przedmiocie tego, czy co do oskarżonego K. A. Z. nie wystąpiły okoliczności mające wpływ na prawidłowość orzekania o winie, tj. czy nie był on w czasie czynu niepoczytalny w rozumieniu art. 31 § 1 k. k., co stanowi okoliczność wyłączającą winę lub czy nie popełnił on przestępstwa w warunkach określonych w art. 31 § 2 k. k., co zmniejsza stopień winy oskarżonego i w konsekwencji mogło doprowadzić do zastosowania przez Sąd nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Wskazując na ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, dlatego podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu bez udziału stron, zgodnie z art. 535 § 5 k.p.k.

Nie ulega wątpliwości, że zaskarżony wyrok zapadł z rażąco obrazą w wskazanego w petitum kasacji przepisu prawa procesowego. Zgodnie bowiem z treścią art. 387 § 1 k.p.k. do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, może złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Sąd może uwzględnić wniosek o wydanie wyroku skazującego, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości (art. 387 § 2 k.p.k.). Ten ostatni przepis wyraźnie zatem zakłada, że uwzględnienie wniosku o tzw. dobrowolne poddanie się karze może nastąpić wyłącznie wówczas, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości.

Sąd Rejonowy w B. zastosował art. 387 § 2 k.p.k. i uwzględnił wniosek oskarżonego K. A. Z. o wydanie wobec niego wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, uznając że okoliczności popełnienia przestępstwa i jego wina nie budzą wątpliwości, choć na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, przede wszystkim opinii sądowo - psychiatrycznej o skazanym, wydanej na polecenie Prokuratury Rejonowej w B. z 24 września 2019 r. (k.477-498), powinien był takie zastrzeżenia powziąć. Biegli nie stwierdzili u K. Z. choroby psychicznej, lecz rozpoznali upośledzenie umysłowe na poziomie pogranicza upośledzenia lekkiego i umiarkowanego, a następnie podsumowali, że w trakcie popełnienia zarzucanych mu czynów miał on ograniczoną, ale nie w stopniu znacznym zdolność rozumienia znaczenia czynów i kierowania swoim postępowaniem, czyli cyt.: „(zachodzą warunki z art. 31 par. 1 i 2)”. Już tylko ta ewidentna sprzeczność wniosków końcowych opinii biegłych powinna skłonić Sąd Rejonowy do wyjaśnienia okoliczności związanych z rzeczywistym stanem zdrowia psychicznego oskarżonego, zważywszy że K. A. Z. zarówno w postępowaniu przygotowawczym jak i przed sądem podawał, że leczył się psychiatrycznie oraz ma stwierdzoną chorobę psychiczną, jest upośledzony w stopniu umiarkowanym (k.108). Nadto, jak wynikało z relacji oskarżonego do

popęłnienia przedmiotowych czynów miały nakłaniać go głosy, które kazały mu karać i okradać księży.

Słusznie zatem podkreślono w kasacji, że przedstawione powyżej okoliczności powinny doprowadzić Sąd Rejonowy do powzięcia uzasadnionych wątpliwości w zakresie poczytalności oskarżonego oraz skłonić do ustaleń, czy z tego powodu jego wina w czasie popełnienia czynów nie była wyłączona (art. 31 § 1 k.k.), bądź ograniczona w stopniu znacznym (art. 31 § 2 k.k.). Obiektywna konieczność powzięcia wskazanych wątpliwości na rozprawie uniemożliwiała skorzystanie przez Sąd z trybu konsensualnego, o jakim mowa w art. 387 k.p.k. Wniosek o skazanie bez rozprawy wymaga bowiem analizy wszystkich przesłanek z art. 387 § 2 k.p.k., przede wszystkim zaś przesądzenia, czy wobec oskarżonego nie zachodzi żadna z okoliczności wyłączających lub ograniczających jego odpowiedzialność karną.

Sąd Rejonowy w B. nie sprostął jednak obowiązkom wynikającym z art. 387 § 2 k.p.k., czym naruszył ten przepis. W tym stanie rzeczy zaskarżony wyrok należało zgodnie z postulatem skarżącego uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania w celu ustalenia w sposób prawidłowy i niebudzący wątpliwości warunków odpowiedzialności karnej oskarżonego A. K. Z. za zarzucone mu czyny.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

[as]